

Ako sa dá oddeliť práca od príjmu?

komentár k výberu citátov Rudolfa Steinera na tému „Práca a príjem a ich oddelenie“

V slede vybraných citátov môžeme vidieť, ako Rudolf Steiner opakovane zdôrazňuje, že oddelenie práce a príjmu súvisí s osvojením si duchovného svetonázoru (podobne ako riešenie problémov v mnohých ďalších životných oblastiach). Oddelenie práce a príjmu je možné len do tej miery, do akej si ľudia osvojili duchovný pohľad na svet. Vzhľadom na to, že jednotliví ľudia sú na rôznom stupni vývoja a spoločnosť ako celok si ešte neosvojila duchovný náhľad na svet, je nutné pristupovať k tejto veci s náležitým rozlišovaním a zohľadňovaním týchto rôznorodých stupňov.

Ak sa nutnosť rozlišovania ignoruje a skúša sa toto oddelenie práce a príjmu uskutočniť prostredníctvom nejakého všeobecného opatrenia, napríklad zavedením zákonnej pracovnej povinnosti a pevnej mzdy na jednej strane (čiže nútenie k práci pre celok pod hrozbou trestu), alebo zavedením nepodmieneného základného príjmu na strane druhej (čiže ponechanie rozhodnutia o práci pre celok na ľubovôli), tak oboje musí skôr či neskôr viesť k spoločensky neutržateľnému stavu. Sú to dva protipóly, ktoré v sebe obsahujú niečo správne, totiž snahu o oddelenie práce od príjmu, ale v konečnom dôsledku sú chybné, pretože sa pri oboch očakáva, že určitý vonkajší podnet vyvolá zmenu ľudských motívov.

V období vývoja duše vedomej si má človek motívy svojho konania určovať zo svojho vnútra. Práve od toho v prítomnej dobe závisí vývoj ku slobode: človek si najprv všíma a uvedomuje motívy svojich činov, potom tieto motívy sám formuje vzhľadom na svoje morálne podnety a nakoniec usmerňuje svoje konanie tak, aby bolo podľa možnosti (vzhľadom na podmienky, ktoré mu poskytuje jeho okolie) v súlade s týmito motívmi. Pre vývoj ku slobode nie je rozhodujúce, či človek môže robiť čo chce. Veľmi však záleží na osobných východiskách človeka, na jeho svetonázore. Ak je jeho východiskom materialistický svetový názor, potom budú jeho motívy utvárané práve tak, ako je to pre materializmus typické, čiže v duchu egoistického zápasu o existenciu, získania čo najväčšieho úžitku pre seba pri čo najmenej vynaloženej práci pre spoločnosť. Také niečo musí zákonite viesť k tomu, že nakoniec veľká väčšina spoločnosti trpí.

Ľudia majú podmienky pre oddelenie práce od príjmu vytvoriť najskôr vo svojom vnútri. Vychádzajúc z duchovného svetonázoru majú sami pretvárať svoje pracovné motívy tak, aby postupne svoju túžbu po ziskoch vymenili za lásku k ľudstvu. Je to namáhavé úsilie, ale nie je možné ho ničím nahradiť. Ale keď k tomu ľudia pristúpia, môže sa toto úsilie odzrkadliť aj v utváraní spoločenských inštitúcií v zmysle Hlavného sociálneho zákona. Pokusy vnútiť či „impulzovať“ také niečo zvonku sú odsúdené na neúspech a majú aj príslušné negatívne následky. Jediný spôsob, ako sa to dá uskutočniť je prinášať duchovnú vedu, ktorá pomáha ľuďom utvárať si duchovný svetonázor.

Štátom nariadenú zákonnú pracovnú povinnosť sme si už v našom regióne vyskúšali a vieme, ako pôsobila na ľudí a aké mala dôsledky. Teraz stojí pred nami otázka, či sa budeme zasadzovať za vyskúšanie druhého protipólu vo forme nepodmieneného základného príjmu a následne si odtrpíme to, čo bude musieť prísť ako dôsledok (vzhľadom na jednostrannosť tohto opatrenia) a až potom pristúpime k nejakej vyváženejšej forme usporiadania nášho života v súvislosti s prácou a príjmom, alebo či sme schopní vidieť a chápať tieto súvislosti a konať podľa tohto nášho poznania už dnes.

Andrej Szolgay, 16. mája 2013

www.trojclennost.org